

KO'KRAK BEZI SARATONINI RENTGEN TEKSHIRUVI

Olimova Muxlisa Vohidjon qizi

Toshkent axborot texnologiyalari universiteti

Annotatsiya (Abstrakt)

Ko'krak bezi saratoni uchun rentgen tekshiruv, odatda mammografiya deb ataladi. Bu past dozalarda rentgen nurlarini qo'llash orqali ko'krak to'qimalarining ichki qismlarini tasvirlash imkonini beradi. Mammografiya ko'krak saratonini erta bosqichda aniqlashda samarali usul hisoblanadi va klinik ko'rik hamda o'z-o'zini tekshirishlar bilan birgalikda ishlatiladi. Jarayon ko'krakni maxsus apparatda siqib, har xil burchaklardan tasvirlar olishdan iborat. Bu tasvirlar rentgenolog tomonidan tahlil qilinadi. Mammografiya saratonni erta aniqlash, omon qolish darajasini oshirish va profilaktik choralarni ko'rish imkonini beradi. Shuningdek, usulning noto'g'ri musbat yoki manfiy natijalar va radiatsiya ta'siri kabi kamchiliklari ham mavjud.

Kalit so'zlar; Ko'krak bezi saratoni, rentgen, mammografiya, tomografiya, gistologik tekshiruv, erta bosqichlarni aniqlash;

Kirish qism (Introduction).

Ko'krak bezi saratoni dunyo bo'ylab ayollar orasida eng keng tarqalgan onkologik kasalliklardan biri hisoblanadi. Bu kasallikning erta bosqichlarda aniqlanishi davolash muvaffaqiyatini sezilarli darajada oshiradi va bemorning hayot sifatini yaxshilaydi. Shu sababli, erta tashxis qo'yish usullari, jumladan, mammografiya, katta ahamiyatga ega.

Mammografiya - bu ko'krak bezi to'qimalarini rentgen nurlari yordamida tekshirish usuli bo'lib, u ko'krak saratonini erta bosqichlarda aniqlash imkonini beradi. Ushbu texnologiya past dozalarda rentgen nurlarini qo'llab, ko'krak ichki qismlarini aniq tasvirlashga yordam beradi. Mammografiya nafaqat ko'krak saratonini erta bosqichlarda aniqlashga yordam beradi, balki ko'krak to'qimalarida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan boshqa patologik holatlarni ham ko'rsatishi mumkin.

Ko'krak bezi saratonining erta tashxisi davolash muvaffaqiyati va omon qolish darajasini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Shuning uchun ham mammografiya kabi diagnostik usullar muntazam ravishda qo'llanilishi zarur. Bu maqolada mammografiyaning ahamiyati, uning o'tkazilish jarayoni, afzalliklari va kamchiliklari haqida batafsil ma'lumot beriladi. Maqsadimiz - ushbu muhim diagnostik vositaning o'rni va uning qo'llanilishidagi asosiy jihatlarni tushuntirishdir.

Asosiy qism (Main part)

Ko'krak bezi saratoninig hosil bo'lish omillarini tibbiy ma'lumotlarga tayangan holda o'rganish va mamogramma usulining qo'llanilishi. Ko'krak bezi saratoni

tashxisi tegishli to'qimalardan biopsiya olish usuli bilan tasdiqlanadi va tashxis qo'yilgach, saraton ko'krakdan tashqariga tarqaldimi yoki yo'qligini aniqlash uchun qo'shimcha testlar o'tkaziladi va qaysi davolash usullari samaraliroq bo'lishi aniqlanadi. Tamoksifen yoki raloksifen preparatlari kasallik rivojlanish xavfi yuqori bo'lganlarda ko'krak bezi saratonining oldini olish uchun ishlatilishi mumkin. Ikkala ko'krakni jarrohlik yo'li bilan olib tashlash ba'zi yuqori xavfli holatlarda ayollarda yana bir profilaktika chorasidir. Saraton kasalligi tashxisi qo'yilgan bemorlarda jarrohlik, radiatsiya terapiyasi, kimyoterapiya, gormonal terapiya va maqsadli terapiya kabi bir qator davolash usullari qo'llanilishi mumkin. Jarrohlik turlari ko'krakni saqlash operatsiyasi, vamastektomiyani o'z ichiga oladi. Ko'krakni qayta tiklash operatsiya vaqtida yoki keyinroq ham amalga oshirilishi mumkin. Saraton tananing boshqa qismlariga tarqalib ketgan odamlarda davolanish asosan bemor hayotini yaxshilashga va kasallikni yengillashtirishga qaratilgan bo'ladi. Chunki kasallik ildiz otgan tanada sog'ayish darajasi past bo'ladi, chunki kasallikning darajasiga va odamning yoshiga qarab farq qiladi.

Ko'krak bezi saratonini uchun rentgen tekshiruvi, odatda mammografiya deb ataladi. Bu protsedura ko'krak to'qimalarining ichki qismlarini vizualizatsiya qilish uchun past dozalarda rentgen nurlarini ishlatadi. Mammografiya ko'krak saratonini erta bosqichda aniqlash uchun samarali usul bo'lib, ko'pincha klinik ko'rik va o'z-o'zini tekshirishlar bilan birgalikda qo'llaniladi.

Natijalar va muhokamalar (Results and Discussions).

Quyida mammografiya haqida batafsil ma'lumot berilgan:

Mammografiya qanday amalga oshiriladi?

1. Tayyorlanish:

- Tekshirish kunida deodorant, loson yoki parfyum ishlatmaslik kerak, chunki ular mammografiya tasvirlarini buzishi mumkin.

- Bemor maxsus xalat kiyadi va barcha taqinchoqlarni yechib qo'yadi.

2. Jarayon:

- Bemor mammografiya apparati oldida turadi yoki o'tiradi.

- Har bir ko'krak navbatma-navbat apparatning plastinka orasiga joylashtiriladi va bir necha soniya davomida yengil siqiladi. Bu siqilish tasvirning tiniqligini oshirish va to'qimalarni tarqatish uchun zarur.

- Har bir ko'krak uchun bir necha xil burchaklardan tasvirlar olinadi.

3. Natijalar:

- Tasvirlar rentgenolog tomonidan ko'rib chiqiladi va tekshirish natijalari shifokorga yuboriladi.

- Agar shubhali joylar aniqlansa, qo'shimcha testlar, masalan, ultratovush tekshiruvi yoki biopsiya tavsiya etilishi mumkin.

Mammografiya qanday foyda beradi?

- Erta aniqlash: Ko'krak saratoni kichik va davolash oson bo'lgan bosqichda aniqlanishi mumkin.

- Omon qolish darajasi: Erta aniqlangan ko'krak saratonida omon qolish darajasi ancha yuqori bo'ladi.

- Profilaktika: Mammografiya yordamida saraton oldi lezyonlari yoki xavfsiz o'smalar aniqlanib, o'z vaqtida davolanishi mumkin.

Mammografiyaning kamchiliklari

- Noto'g'ri musbat natijalar: Ba'zida mammografiya noto'g'ri musbat natijalarni berishi mumkin, bu esa bemorni ortiqcha tashvishga soladi va qo'shimcha testlarni talab qiladi.

- Noto'g'ri manfiy natijalar: Har doim ham saratonni aniqlay olmaydi, ayniqsa, ko'krak to'qimasi zich bo'lsa.

- Radiatsiya ta'siri: Rentgen nurlari radiatsiya bilan bog'liq xavflarni keltirib chiqaradi, ammo zamonaviy texnologiyalar bu xavflarni minimallashtiradi.

Tavsiyalar

- Yoshga qarab tekshiruv: 40 yoshdan oshgan ayollarga har yili yoki ikki yilda bir marta mammografiya o'tkazish tavsiya etiladi. Biroq, oilaviy anamnez yoki boshqa xavf omillari bo'lsa, shifokorlar ko'proq vaqti-vaqti bilan tekshiruvlarni tavsiya etishi mumkin.

- Shaxsiy maslahat: Har bir bemor shaxsiy salomatlik holatiga qarab, mammografiya jadvalini shifokor bilan muhokama qilishi kerak.

Mammografiya ko'krak saratonini erta bosqichda aniqlash uchun muhim vositadir va ayollarni muntazam ravishda tekshirishlar orqali o'z salomatliklarini nazorat qilishlari juda muhimdir.

Xulosa (Conclusion)

Mammografiya ko'krak saratonini erta aniqlash va davolashda muhim ahamiyatga ega vositadir. Bu jarayon oddiy bo'lib, past dozalarda rentgen nurlaridan foydalanadi. Mammografiya natijalari rentgenolog tomonidan tahlil qilinib, shifokor tomonidan qo'shimcha tekshiruvlar yoki davolash choralariga yo'naltiriladi. Ayollarga 40 yoshdan oshganda muntazam ravishda mammografiya o'tkazish tavsiya etiladi, bu esa saratonni erta bosqichda aniqlab, davolash imkoniyatini oshiradi. Mammografiyaning afzalliklari, jumladan, erta aniqlash va omon qolish darajasining oshishi, uning qo'llanilishining ahamiyatini tasdiqlaydi. Shuningdek, radiatsiya ta'siri va noto'g'ri natijalar kabi kamchiliklari ham inobatga olinishi kerak. Har bir bemorning shaxsiy salomatlik holatiga qarab, mammografiya jadvali shifokor bilan muhokama qilinishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar (References);

1. American Cancer Society. (2023). "Breast Cancer Early Detection and Diagnosis." Retrieved from [American Cancer Society](<https://www.cancer.org/cancer/breast-cancer/screening-tests-and-early-detection.html>).
2. Mayo Clinic. (2023). "Mammogram." Retrieved from [Mayo Clinic](<https://www.mayoclinic.org/tests-procedures/mammogram/about/pac-20384806>).
3. National Cancer Institute. (2023). "Mammograms." Retrieved from [National Cancer Institute](<https://www.cancer.gov/types/breast/mammograms-fact-sheet>).
4. Centers for Disease Control and Prevention (CDC). (2023). "Breast Cancer Screening." Retrieved from [CDC](https://www.cdc.gov/cancer/breast/basic_info/screening.htm).
5. WebMD. (2023). "Mammogram Overview." Retrieved from [WebMD](<https://www.webmd.com/breast-cancer/guide/mammograms>).